

La tribuna

Reencaixar l'economia en la societat

Retrobar el valor de la solidaritat, un pilar de la societat andorrana

JAUME
Bartumeu

Divendres passat al Consell General, en acabar la meua intervenció inicial en el debat de l'orientació política del govern vaig recordar **François Mitterrand** quan deia que «... on n'apprend rien par la parole, mais par l'exemple».

Les andorranes i els andorrans han après, en aquests tres anys de govern de DA, que els drets no són irreversibles, que les conquestes socials es poden fer enrere i que les llibertats poden retrocedir.

Per això vaig acabar la meua intervenció parlant de futur, del futur que la gent progressista volem per a Andorra.

La democràcia és buida i perd sentit si en lloc d'oferir als ciutadans i ciutadanes alternatives reals se'ls regalen promeses impossibles de complir que seran abandonades ràpidament una volta s'ha aconseguit el poder.

La ciutadania d'Andorra està avui preocupada per la feina, l'estancament de l'economia, la precarietat la-

boral, la sostenibilitat de l'Estat del benestar i els serveis públics. I també per la debilitat de la democràcia front als mercats financers. És el que ha fet DA. Hauríem d'estar més atents a aquestes preocupacions i no centrarnos en disputes que ben poc, per no dir gens, interessin a les ciutadanes i als ciutadans.

Els mecanismes, les molles, que permetien el creixement s'han trencat per molt de temps. No farem res de bo sense una acció decidida i ferma. Una acció indispensable per encarar les cinc crisis que estem patint: econòmica en primer lloc, però també financera, moral, social i política. Cinc crisis que formen una crisi total.

La ciutadania sap que hem de canviar el model econòmic però només estarà disposada a fer els necessaris sacrificis que impliquen els ajustaments i les reformes si hi ha projecte, i relat per explicar-lo, si hi ha lideratge que doni confiança i si hi ha pactes i consensos que permetin repartir adequadament els sacrificis. I les tres coses que acabo d'esmentar són pròpies de l'àmbit essencial i més elevat de la política.

Els empresaris, els professionals independents, els treballadors assalariats, saben que hi ha problemes i que tots hi hem de posar de la nostra

part per sortir-ne, però sempre que sigui per tal d'assolir un objectiu que s'ho mereixi. És per això que el projecte és essencial. El projecte i saber-lo explicar. Explicar que val la pena estrènyer-se el cinturó, encara que sigui força, per tornar a créixer i crear ocupació més ràpidament. Per fer un país obert, dinàmic, amb un Estat fort i una economia competitiva.

Una de les característiques del moment polític actual d'Andorra és que arriba el final de recorregut que permetia el joc de les ambigüitats: s'acaba l'època de les mitges tintes, les mitges veritats i les mitges mentides i el quedar bé amb tothom. Ja no és possible.

Andorra està esdevenint una societat cansada que es replega sobre ella mateixa per preservar el que li queda, els seus béns, les seves rendes, els seus privilegis.

Un país, una nació, si vol viure, ha de creure i ha de voler.

Creure en uns valors –la llibertat, la igualtat, el progrés, la felicitat.

I els ha de voler compartir i portar-los ben amunt i ben lluny, cap a un futur millor.

Més enllà del discurs polític per quedar bé, més enllà de la dictadura del curt termini que dona forma a la vida pública i mediàtica, hem de retrobar la crosta, el fonament essencial, format per segles d'història, que defineix la nostra identitat, tan particular, i redreçar-la sobre la base de la Constitució, casa comuna de tots els que viuen i treballen a Andorra.

LA POLÍTICA que defensem no té per objectiu empastifar l'adversari, sinó combatre'l noblement quan no s'hi està d'acord i col·laborar-hi quan s'hi coincideix. Tots plegats hauríem de fer un esforç per donar prioritat als interessos del país i per arribar a acords per fer front als problemes més importants que tenim: la negociació d'un acord d'associació amb la Unió Europea, la reforma tributària, el redreçament econòmic i la defensa de l'Estat del Benestar.

Si alcem la cortina del desencís i de la desesperança retrobarem una Andorra rica de projectes, d'iniciatives, jove, enèrgica i dinàmica.

Hem de treballar per aconseguir el

que **Karl Polanyi** va definir l'any 1983 com el «reencaixament» de l'economia en la societat.

Hem deixat que el mercat s'endinsés en cada aspecte de les nostres vides. No solament en el comerç i els intercanvis, sinó també en l'educació, en la sanitat. El mercat és l'amo i senyor i nosaltres en som els esclaus perquè hem saltat de l'economia de mercat a la societat de mercat.

La societat de mercat ha destruït els lligams socials: ja no hi ha responsabilitats, ni deures, ni exigències, però tothom vol defensar els drets adquirits i protegir les seves rendes. Hem de retrobar el valor de la solidaritat que ha estat un dels pilars de la societat andorrana.

Hem de recuperar aquella idea de l'època del New Deal de **Franklin D. Roosevelt** que les persones no poden ser lliures si són pobres, desemparedades, desgraciades o amb una educació deficient.

Ho hem de fer perquè la crisi no és només econòmica sinó cívica i moral.

Cal promoure una nova ètica ciutadana, que s'assenti tant sobre els deures i responsabilitats com sobre els drets. Cal retrobar un diàleg entre tots, acceptar l'economia de mercat, com estableix l'article 28 de la Constitució, però limitar-ne l'abast, com assenyala l'article 32 de la Constitució. Cal protegir els més vulnerables i donar suport a la iniciativa individual.

És aquesta la via progressista que Andorra necessita. ≡

Conseller general i membre del Consell Nacional de Socialdemocràcia i Progrés d'Andorra